

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

ІСТОРІЇ ПРО ІСТОРІЮ: УКРАЇНА КРІЗЬ ПРИЗМУ ВІКІВ

БібліоНавігатор
Книжкові фішки
Вип. 3-4 (17-18)

2024

Донецька обласна бібліотека для дітей, як завжди, пропонує своїм користувачам «Книжкові фішки»!

Тема третього-четвертого випусків за 2024 рік – «Історії про історію: Україна крізь призму віків».

Споконвіку люди цікавилися минулим: монах Нестор вивчав записи своїх попередників і написав «Повість минулих літ», а архімандрит Петро Могила розкопував руїни Десятинної церкви.

Історія дарує нам знання про те, як жили наші предки, за що боролися, про що мріяли... Вона також допомагає знайти відповідь на питання: навіщо ми існуємо на планеті Земля.

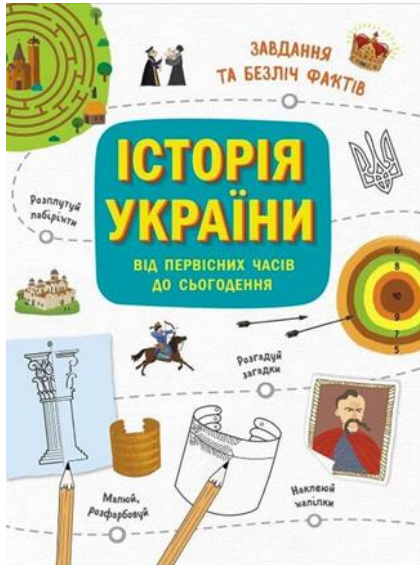
Історія – це не набір фактів і дат, а безперервний процес, який не зупиняється ані на мить. Той, хто розуміє його, зможе зробити правильний вибір сьогодні.

Війна Росії проти України змусила багатьох наших співвітчизників задуматися, хто ми насправді й чому проявляємо такий міцний опір. Відповіді на ці питання можна знайти у книжках з історичною тематикою.

Тож Донецька обласна бібліотека для дітей пропонує своїм користувачам і всім, хто цікавиться історією, добірку видань на будь-який смак та вік: для малечі й тінейджерів, твори художньої літератури та нонфікшн, які розповідають про різні періоди в історії України – з часів античних міст-полісів, України-Русі і до наших днів, про її перемоги та поразки, ворогів та героїв, стійкість духу її народу та спроби його підкорити. Такі книги – круте доповнення до шкільної програми, що допомагає не лише вивчати, але розуміти історію!

«Хто не знає свого минулого – той не вартий і майбутнього»

Булгакова, Ганна. Історія України. Від первісних часів до сьогодення [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / Г. Булгакова ; іл. Є. Миронюк. – Харків : Вид-во «Ранок», 2021. – 48 с. : іл. – (Серія «Українознавці»).

Створена за мотивами енциклопедії «Україна. Від первісних часів до сьогодення», збірка ребусів, творчих та логічних завдань, анаграм, зашифрованих послань в інтерактивній формі знайомить юного читача з основними історичними подіями нашої батьківщини.

Пройти лабіринт, щоб з'ясувати, хто саме з кочівників залишив у своєму кургані золоту пектораль; використати наліпки, щоб створити галерею портретів київських князів; розгадати ребуси про козаків – все це спонукає дітей отримувати нові знання з історії України.

Єремєєв, Павло. Міфи та фейки з історії України. 33 спростування [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / П. Єремєєв ; іл. Л. Чайка, О. Бойко [та 10 ін.] . – Харків : АССА, 2023. – 144 с. : іл. – (Серія «Читай та відкривай»).

В сучасному інформаційному просторі, на жаль, побутує ще чимало недостовірної, викривленої чи романтизованої інформації про нашу старовину. Підхоплювати таку інформацію й поширювати її далі, не перевіряючи – дуже небезпечна практика.

На сторінках цієї книжки, яка розвінчує популярні міфи з історії нашої країни, допитливі читачі знайдуть інформацію про такі суперечливі історичні теми, як: трипільська цивілізація, Велесова книга, смерть князя Олега від коня, підводні човни козаків, золото Полуботка тощо.

Сподіваємось, що спростування, наведені науковцем-істориком П. Єремєєвим, змінять погляд читача на історію, адже ці розвінчування наявних міфів нададуть змогу не лише більш адекватно зрозуміти історичний шлях України крізь століття, але й прищеплять смак до самого процесу наукового пошуку, перевірки інформації та співставлення фактів.

Жуков, Сергій. Україна. Від первісних часів до сьогодення [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / С. Жуков, М. Тахтаулова ; іл. Є. Миронюк. – Харків : Вид-во «Ранок», 2021. – 96 с. : іл. – (Серія «Українознавці»).

Вам цікаво дізнатися більше про історію нашої країни? Історики С. Жуков та М. Тахтаулова створили цю енциклопедію з гарними ілюстраціями, яка містить максимум корисної інформації про нашу історію, міфологію, культуру... Тож читайте та відкривайте для себе нові сторінки минулого!

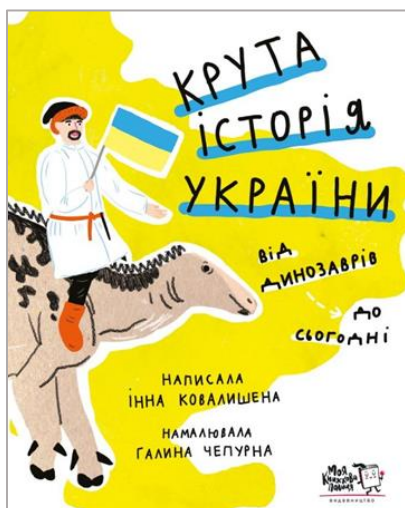
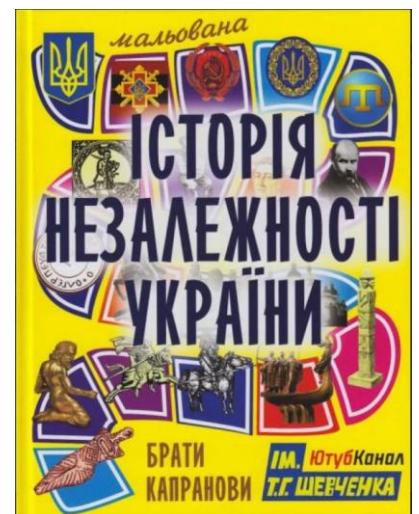
2022 року книжка увійшла до каталогу Міжнародної молодіжної бібліотеки «Білі круки» (The White Ravens), де посіла своє почесне місце поміж 200 інших книжок з 53-х країн світу!

Капранов, Віталій. Мальована історія Незалежності України [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / В. Капранов, Д. Капранов ; іл. Ю. Журавель, О. Костенко, Ю. Васін, О. Коллар, О. Бронзов, Р. Барабах. – Київ : Зелений пес, 2022. – 80 с. : іл.

Творчий тандем братів Капранових подарував читачам неймовірну книгу, яка кардинально відрізняється від усіх інших, уже існуючих.

Кожен розворот «Історії» розкриває певну епоху та обов'язково містить карту, портрет знакової особистості того часу, два комікси, що стисло розповідають якийсь легендарний сюжет або історичний анекдот та, власне, текст. Після прочитання книги виникає гордість через те, що ти – українець, за своїх предків, які століттями відстоювали власну волю, за українську державу, яку ми всі вибороли та продовжуємо виборювати.

Чудово ілюстроване видання для дорослих і дітей, для батьків, які хочуть, щоб їхні нащадки вирости українцями!

Ковалишена, Інна. Крута історія України. Від динозаврів до сьогодні [Текст] : [для серед. шк. віку] / І. Ковалишена ; іл. Г. Чепурна. – Вид. 4-те. – Київ : Моя книжкова полиця, 2023. – 168 с. : іл.

Четвірка друзів, зустрівшись на канікулах, так захопилися історією, що після повернення додому продовжили свої дослідження походження та розвитку України. Тож кожна їхня зустріч – це новий період в історії нашої країни. Вся інформація подана у вигляді діалогів та розповідей, до того ж не нудними та малозрозумілими словами вчених і професорів, а

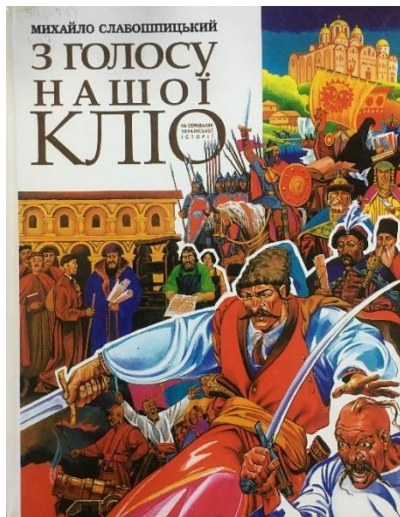
так, як це розуміють п'ятикласники.

Як і йдеться у назві книги, тут є все: від динозаврів до Революції гідності, окупації Криму та повномасштабного вторгнення РФ. Хоча книга створена для дітей, дорослі теж знайдуть тут безліч цікавого й зможуть освіжити свої знання з історії України.

Кошик, Мирослав. Історія України для наймолодших [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / М. Кошик ; худож. М. Дунаковський. – Івано-Франківськ : Видавництво Магура, 2024. – 192 с. : іл.

«Історія України для наймолодших» від сучасного українського історика, політолога, інформаційного аналітика М. Кошика з ілюстраціями М. Дунаковського правдиво висвітлює історію України у дуже оригінальному та легкому стилі.

З книгою читачі зможуть: мандрувати стародавніми мапами, знайомитися з поважними діячами минулого та сьогодення, вивчати факти разом з дотепними малюнками, дивуватися цікавинкам від автора, розвінчувати популярні міфи тощо. Після її прочитання ви полюбите історію України, а ще отримаєте хороший настрій і будете пишатись тим, що ви – українець!

Слабошпицький, Михайло. З голосу нашої Клію [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / М. Слабошпицький ; худож. К. Сулима. – Київ : Ярославів вал, 2013. – 224 с. : іл. – (На скрижалях нашої історії).

Відомий український прозаїк, публіцист та видавець М. Слабошпицький, невдовзі після отримання Україною незалежності, створив книгу художніх оповідей з національної історії, своє улюблене дітище, яке витримало вже декілька перевидань і досі не втратило актуальності...

Видання охоплює період української історії від часів зародження Київської держави до зруйнування Запорізької Січі, містить біографічні замальовки про особистостей, які впливали на хід історії (від давньоруських князів та козацьких ватажків до барокових музикантів та поетів)...

Завдяки висвітленню складних й драматичних періодів української історії, наявності цікавого, а подекуди й маловідомого матеріалу книга рекомендована для читання Міністерством освіти України.

«Крізь серпанок віків...»

Артеменко, Марія. Стріла степу [Текст] : [для мол. шк. віку] / М. Артеменко ; іл. Ю. Несмеянова. – Київ : Портал, 2020. – 36 с. : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Відважна Фаті, яка жила в Північному Причорномор'ї понад два тисячоліття тому і чие ім'я в перекладі з сарматського означає «Стріла», була дуже схожа на свою маму-воїтельку, яку поважали у племені. Дівчинка любила залазити на старий могутній дуб, з якого так добре спостерігати за степовим простором й

дикими кінями та мріяти.

Чи вдасться Фаті заприятелювати з чорним красенем, читачі можуть дізнатися з повісті М. Артеменко. А ще ця чудово ілюстрована книжка допоможе краще розібратися з історією нашого степу, з племенами, які його населяли, і познайомить з деякими їхніми звичаями.

Вздульська, Валентина. Євині ями [Текст] : [для мол. шк. віку] / В. Вздульська ; іл. Л. Стецькович. – Київ : Портал, 2020. – 36 с : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Погодьтеся, що дуже образливо, коли твої батьки-археологи їдуть на все літо в експедицію розкопувати скіфський курган, а ти залишаєшся вдома з дідусем та песиком Пеком... Ось тоді Єва починає рити ями, здоровенні такі ями і мріє знайти скарб.

Цікава розповідь дитячої письменниці В. Вздульської про археологічні розкопки, про скіфський період історії українських степів, про музей у Києві, де можна побачити всесвітньо відому скіфську пектораль і прикраси, кубки й мечі, доповнена чудовими ілюстраціями, мапою України із зображенням місць проживання скіфів та скіфських курганів.

Гедєонов, Олексій. Ольвія. Зима змін [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / О. Гедєонов ; іл. О. Карабут. – Харків : АССА, 2023. – 224 с. : іл. – (Серія «Книжкові мандри»).

Античне місто Ольвія (нинішній Очаків), 334 рік до н. е. Алкіон, 13-річний підліток, який служить в одному з численних храмів Ольвії, мріє про те, щоб стати громадянином міста (бо він сирота і знайда). Мешканці міста – елліни і скіфи, вільні громадяни і раби займаються своїми буденними справами і гадки не мають, що македонський цар Олександр планує захопити все Північне Причорномор'я, а отже і Ольвію.

В Ольвію, як і в Україну, війна приходить неочікувано. І тоді всі до одного ольвіополіти стають на захист рідного міста! Для Алкіона, якого змалечку цькували через його сумнівне походження, з'являється така омріяна можливість прислужитися своєму місту та здійснити свою заповітну мрію. Хлопчик стає поруч з воїнами і мужньо бореться за радісне майбутнє у своєму Щасливому місті.

Чи вистоїть Ольвія? Чи зможуть прості містяни протистояти могутній армії Олександра Македонського, якого називають розорителем міст? Читайте, адже ця книга зараз дуже близька кожному українцю... За версією ПЕН твір О. Гедєонова увійшов до списку «Найкращі українські книжки 2023 року» та короткого списку Топу БараБуки 2023 року.

Дерманський, Сашко. Нічийний Хруль [Текст] : [для мол. шк. віку] / С. Дерманський ; іл. В. Котик. – Київ : Портал, 2020. – 36 с. : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Де ще можна так багато дізнатися про життя первісних людей і тварин льодовикового періоду на теренах сучасної України, обговорити питання дружби та взаємовиручки, ще й насміятися досхочу, як не на сторінках цієї книги Сашка Дерманського?

Мамонтеня Тупу, вовчичка Вуку, носороження Нур несподівано зустріли двоногу істоту в бізонячій шкурі. Хто ж такий цей Хруль? Листівки і QR-код, наявні у книзі, допоможуть батькам підготуватися до можливих запитань дітей про Україну льодовикового періоду.

Купріян, Ольга. Кісточка оливи [Текст] : [для мол. шк. віку] / О. Купріян ; іл. О. Скворчинська. – Київ : Портал, 2020. – 36 с : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Античні міста-колонії, засновані греками-переселенцями, з'явилися на території сучасного Північного Причорномор'я десь 2,5 тисячі років тому. Цю подію нашої загальної історії і описала О. Купріян у повісті «Кісточка оливи».

Малий Нестор збирається зі своїми батьками у далеку подорож шукати новий дім та друзів. На прощання бабуся дає хлопчику мішечок оливок і радить йому, коли буде сумно, посадити кісточки цих плодів у землю на новій батьківщині. Та чи стане вона тим надійним прихистком, який мав Нестор на рідній землі? Як не гірко, ця тема є дуже актуальною сьогодні, адже багатьом українським родинам довелося покинути рідні домівки через війну на сході нашої країни...

Книгу варто прочитати: завдяки чудовим ілюстраціям можна побачити, як виглядали давньогрецькі поселення, яку їжу споживали та в що одягалися герої повісті. А мапа на форзаці книжки покаже шлях, який довелося подолати їм, аби дістатися з Мілета до Тіри (території сучасного м. Білгород-Дністровського).

Мамчич, Олеся. Олениця біжить по морю [Текст] : [для мол. шк. віку] / О. Мамчич ; іл. К. Дідик. – Київ : Портал, 2020. – 36 с : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Цікава розповідь від відомої письменниці О. Мамчич про життя кочових племен готів та гунів на теренах сучасного півдня України, а також про мудру оленицю, яка мимохіть посприяла великому переселенню народів! Хто знає, може, так воно дійсно й було?

Чудові ілюстрації, мапи на початку і в кінці книжки, ігрова закладка з QR-кодом роблять книжку привабливою для родинного читання.

Мельниченко, Настя. Українські землі до українців. Як жили давні слов'яни [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / Н. Мельниченко ; іл. О. Продан. – Київ : Портал, 2020. – 128 с : іл.

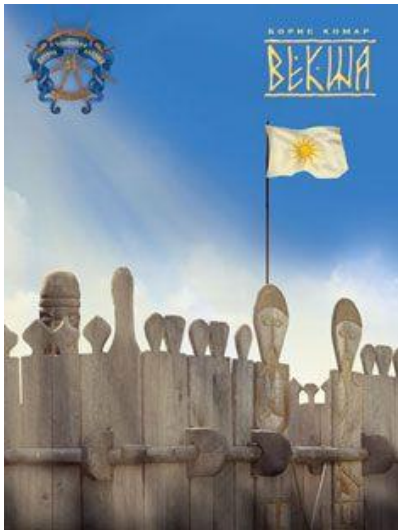
Що ми знаємо про прадавніх слов'ян? Звідки вони прийшли на ці землі? Як жили, воювали, будували свої домівки та облаштовували їх, як господарювали, яким був їхній духовний світ?

Ці та багато інших цікавих питань розкриває авторка книги, запрошуючи читачів у захоплюючу подорож крізь століття, де оживуть легенди, розкриються таємниці й перед пізнайками постануть живі люди зі своїми радощами та турботами.

Жили колись в Україні-Русі...

Дерманський, Сашко. Обиральний день [Текст] : [для мол. шк. віку] / С. Дерманський ; худож. З. Гетьман. – Київ : Портал, 2020. – 36 с : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Виявляється, що в житті кожного кошеняти настає день, коли воно обирає собі нову домівку і людину, з якою буде тепер жити! Мама-кицька зі своїми малюками мандрує вулицями стародавнього Києва, знайомить їх з людьми: гончарами та кожум'яками, ткалями та ковалям, черницями в монастирі. Ось і маленька Анна Ярославна біля княжого палацу... Нарешті всі кошенята (навіть найвередливіший!) знаходять собі господарів, залишають маму-кицю й розпочинають самостійне котяче життя.

Комар, Борис. Векша [Текст] : [для серед. шк. віку] / Б. Комар. – Київ : Грані-Т, 2010. – 136 с. – (Серія «Українська дитяча класика»).

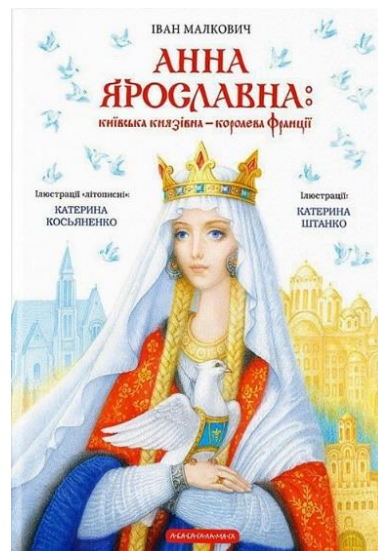
На долю головного героя книги, могутнього древлянина Векші випали далекі мандри й тяжкі випробування. Юнак супроводжував купців-русів, що пливли у Царград, але на дніпрових порогах, захищаючи купців, він потрапив у полон до печенігів. Так почались поневіряння Векші на чужині: служба у царя, втеча з полону, подолання перешкод на шляху до рідної землі. Векша встиг попередити князя Ігоря про підлі наміри печенігів, чим врятував слов'янські землі від підступного нападу ворогів.

Історична повість класика української літератури для дітей Бориса Комара витримала вже не одне перевидання, але й досі залишається актуальною, бо розповідає про мужність, відвагу, стійкість, свободу, незламність духу та патріотизм наших далеких пращурів.

Малкович, Іван. Анна Ярославна: Київська князівна – королева Франції [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / І. Малкович ; худож. К. Косьяненко, К. Штанко. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. – 56 с. : іл.

Що відомо про нашу славетну співвітчизницю Анну Ярославну? Розумна та освічена, улюблениця батька, князя Ярослава Мудрого, дружина короля Франції Генріха I, мати спадкоємця корони Філіпа I... Її підписи стоять поруч з підписами короля на важливих державних указах.

Іван Малкович створив розповідь про Анну Ярославну, використовуючи усі більш-менш відомі факти й легенди про цю непересічну особистість. А неперевершені ілюстрації К. Косьяненко та К. Штанко доповнили це прекрасне видання, яке не залишить байдужими й дорослих читачів. Недаремно воно отримало визнання в номінації «Дитяча книга року ВВС 2023»! Тож читайте та насолоджуйтесь!

Орлова, Олександра. Чотири князівни [Текст] : [для мол. шк. віку] / О. Орлова ; худож. А. Сурган. – Київ : Портал, 2021. – 64 с : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Певно, ви неодноразово бачили світлину фрески з Софійського собору, на якій зображені доньки Ярослава Мудрого, майбутні королеви європейських держав? Але це буде згодом, а поки Агата, Оліслава, Анна та Анастасія живуть своїм щоденним життям, дбають одна про одну, граються, милуються Десятинною церквою, гортають сторінки книжок в бібліотеці батька, пропонують йому відкрити школи для простого люду, разом з містянами переживають облогу Києва печенігами... Чотири князівни – чотири історії про цих розумних, добрих, допитливих, турботливих та уважних дівчат, кожна зі своєю індивідуальністю та зацікавленнями.

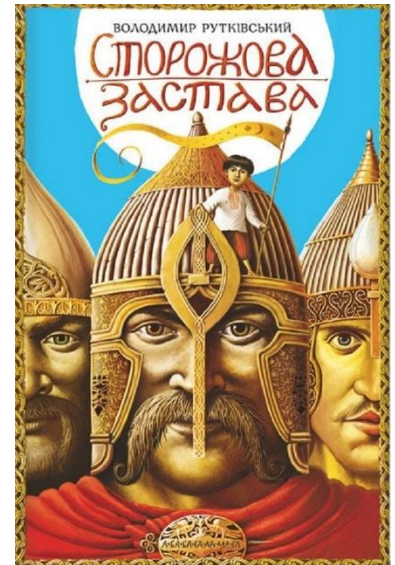
Чудові ілюстрації дають можливість розглянути яскраві прикраси і пишне вбрання князівен, мандрувати вулицями стародавнього Києва. Як і всі видання цієї серії, книга має листівку-закладку з QR-кодом, за яким знаходиться розширена історична інформація для батьків та поради психолога: про що і як говорити з дитиною під час або після читання книги.

Рутківський, Володимир. Сторожова застава [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / В. Рутківський ; худож. М. Паленко. – Вид. 8-ме. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2022. – 304 с : іл.

Роман відомого майстра українського дитячого історичного роману В. Рутківського присвячений героїчним і маловідомим сторінкам нашого прадавнього минулого.

Звичайний школяр-п'ятикласник Вітько Бубненко разом зі своїми друзями вирішили створити історичний гурток, щоб більше дізнатися про історію свого рідного краю. Але якимось дивом він потрапляє аж в XI століття, де від нападу половців хлопця врятував, ви не повірите – Олешко Попович! Так, той самий богатир з давньоруських билин! Вітько знайомиться з Іллею Муромцем та Добринею, навіть з Володимиром Мономахом і невдовзі стає свідком та учасником небезпечних, кривавих подій...

Цікава, динамічна книга, що читається на одному диханні, отримала у 2002 році найвищу відзнаку для дитячої літератури в Україні – премію імені Лесі Українки.

Ткачук, Галина. Щури, кнури і Миша [Текст] : [для мол. шк. віку] / Г. Ткачук ; худож. І. Садова. – Київ : Портал, 2023. – 64 с : іл.

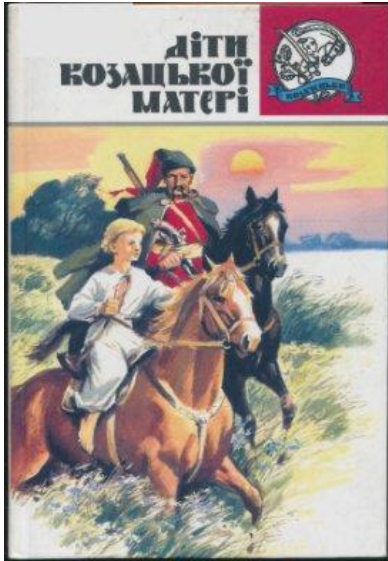
Динамічна, насичена деталями, смішна (хоча водночас і серйозна) повість Г. Ткачук «Щури, кнури і Миша» познайомить юних читачів з реаліями життя Києва у XIII столітті.

Вже багато років триває змагання двох хлоп'ячих ватаг – «щурів» з ремісничого Подолу та «кнурів», отроків з княжої Гори: в кого вийшла найкраща маска для святкування Коляди, хто з них спритніший або хто поцупить кістку у відлюдкуватого майстра Найдена, того самого, що вирізав вивірку для самого боярина Векші...

Ось тільки черговий напад половців на Київ положив край цим дитячим розвагам та буденній праці: мешканцям Подолу довелося тікати в пошуках порятунку, а отрокам – битися поруч з дорослими захисниками рідного міста.

Нова книга відомої письменниці – це захоплююча розповідь про дружбу, сміливість та єднання перед обличчям ворога. Якісний поліграфічний дизайн видання, яскраві атмосферні малюнки допомагають читачеві ближче познайомитися з головними героями книги, яка увійшла в довгий список найкращих родинних видань 2023 року від Простору української дитячої книги «БараБука».

«Ми роду козацького діти!»

Діти Козацької Матері [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / Упоряд., передм., прим. В. О. Шевчука ; худож. В. Руденко. – Київ : Веселка, 2004. – 338 с. : іл. – (Серія «Козаченьки»).

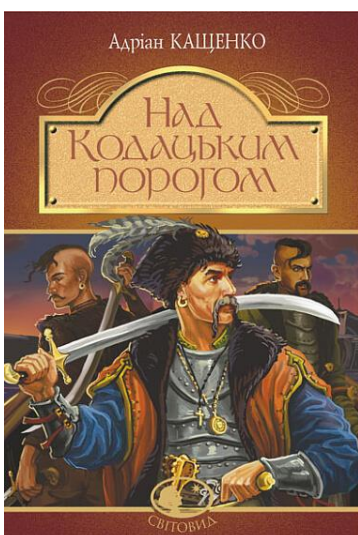
Збірка гостросюжетних історико-пригодницьких творів письменників ХХ століття про завзятих, сміливих хлопців, які разом з дорослими брали участь у боротьбі проти загарбників та поневолювачів рідної землі в часи Запорізької Січі.

Для дітей та підлітків, які мають пам'ятати, що в них є всі підстави пишатися героїчним минулим своїх предків і знати правду про те, що і як «було колись в Україні»!

Довгопол, Наталія. Стешка, дочка винахідника [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / Н. Долгопол ; іл. І. Руда. . – Київ : Портал, 2023. – 64 с : іл.

Батько Стешки, досвідчений інженер-винахідник, викладає в Києво-Братській колегії та самотужки виховує доньку. Але одного разу він зникає: кажуть, що його викрали люди польського короля, Владислава IV Вази. Виявляється, що небезпека загрожує і самій дівчині, тому вона вирішує дістатися до Варшави, щоб знайти та визволити батька.

Знайшовши прихисток в родині мандрівних лицедіїв, Стешка разом з їхніми двійнятами Ярком та Яринкою подорожує українськими землями доби бароко. Виступаючи гуртом на ярмарках та карнавалах, вона побачить міста й фортеці, простолюди і шляхту, забави спудеїв, познайомиться зі звичаями, святами та побутом українців того часу; потроху пізнає людські взаємини, дружбу та допомогу, а ще – розкриє сімейну таємницю!

Кащенко, Адріан. Над Кодацьким порогом [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / А. Кащенко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2023. – 320 с.

Тема запорізьких козаків була улюбленою в Адріана Кащенка, одного з найпопулярніших українських белетристів та популяризаторів історії козацтва. Повість «Над Кодацьким порогом» присвячена одному з козацьких гетьманів – Івану Сулімі, його боротьбі проти турецьких та польських загарбників рідної України, визволенню бранців з турецького полону, мужності та героїзму козаків, а також зруйнуванню ними

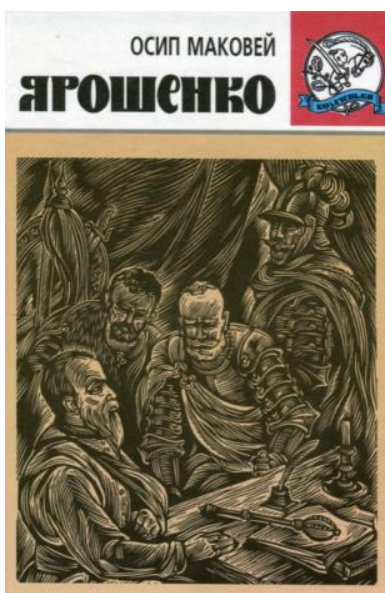
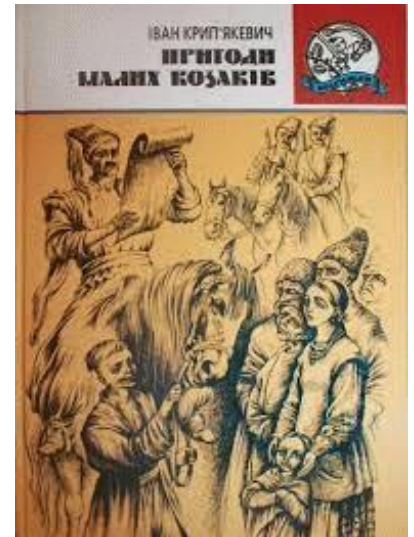
фортеці Кодак.

Хто знає, можливо козакам і вдалося б побудувати свою власну державу, однак найбільше лиха їм завдає найпідступніший ворог – зрадники серед своїх... Книга цікава за змістом, насичена історичними фактами, а ще – це чергове нагадування про помилки історії, на яких необхідно вчитися.

Крип'якевич, Іван. Пригоди малих козаків [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / І. П. Крип'якевич ; худож. О. Штанко. – Київ : Веселка, 2004. – 264 с. : іл. – (Серія «Козаченьки»).

Гостросюжетні, сповнені небезпечних пригод повісті та оповідання видатного українського історика, академіка Івана Крип'якевича переносять юного читача в часи боротьби українського козацтва на чолі з Б. Хмельницьким з польською шляхтою.

Троє братів-сиріт, щоб вижити, вирішили приєднатися до козацького загону, де мали б змогу навчитися дружбі, взаємодопомозі, багатьом навичкам щодо ведення бойових дій та присвятити цьому своє життя. Бо ніхто не знаходиться осторонь, коли Україні загрожує небезпека, і навіть мале козацтво намагається довести власну значимість!

Маковей, Осип. Ярошенко [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / О. Маковей ; передм. В. Шевчука ; худож. І. Крислач. – Київ : Веселка 2007. – 168 с. : іл. – (Серія «Козаченьки»).

Повість Осипа Маковея «Ярошенко», в якій відтворено найяскравіші епізоди Хотинської війни 1621 року, увійшла до золотого фонду української історичної белетристики.

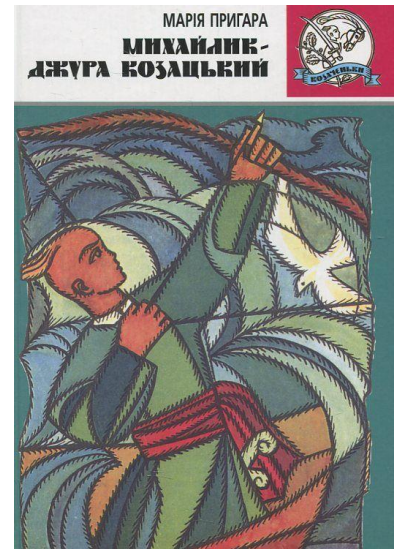
Під Хотинською фортецею 200-тисячному турецькому війську протистояла польська армія та Військо Запорізьке, внесок якого в перемогу був вирішальним. Письменник знайомить читачів з відомими історичними постатями: запорізьким гетьманом Петром Конашевичем-Сагайдачним, польським полководцем Яном Ходкевичем, майбутнім Київським митрополитом Петром Могилою. На тлі важливих історичних подій простежується нелегка доля родини Ярошенків, які, незважаючи на усі перипетії, зберегли свою національну гідність й любов до рідної землі.

Книжка написана легко й захопливо: соковита мова, фольклорні перлини та живописне відображення природи, побуту, військових дій зачарують будь-якого читача!

Пригара, Марія. Михайлик – джура козацький [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / М. Пригара ; худож. С. Караффа-Корбут. – Київ : Веселка – Тернопіль : Джура, 2004. – 146 с. : іл. – (Серія «Козаченьки»).

Михайлик – сирота, якого виростив на Січі одноокий кобзар Мехтод. І, звісно ж, життя хлопчика пов'язане з тамтешніми реаліями: особливостями козацького побуту, звичаями, традиціями козаків, їхніми походами, зокрема, під фортецею Хотин.

З гостросюжетної історичної повісті М. Пригари читачі дізнаються про пошуки зниклого батька Михайлика, про непорозуміння між отаманами Петром Сагайдачним та Яцьком Бородавкою, які очолювали козацьке військо, а також про взаємини між Січчю, польським королем Сигізмундом III і турецьким султаном Османом II... Віртуальне занурення у часи Гетьманщини та гордість за українське козацтво гарантовано!

Рутківський, Володимир. Джури і Кудлатик [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] : роман [4-та кн. тетралогії «Джури»] / В. Рутківський ; [мал. М. Паленка]. – 5-те вид. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. – 272с. : іл.

Рутківський, Володимир. Джури і підводний човен [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] : роман [3-я кн. тетралогії «Джури»] / В. Рутківський ; [мал. М. Паленка]. – 8-ме вид. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. – 336 с. : іл.

Рутківський, Володимир. Джури козака Швайки [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] : роман [1-ша кн. т тетралогії «Джури»] / В. Рутківський ; [мал. М. Паленка]. – 15-те вид. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. – 336 с. : іл.

Рутківський, Володимир. Джури-характерники [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] : роман [2-га кн. тетралогії «Джури»] / В. Рутківський ; [мал. М. Паленка]. – 10-те вид. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. – 368 с. : іл.

Тетралогія В. Рутківського про хлопців-козацьких джур не потребує реклами: великі тиражі та перевидання говорять про стійкий інтерес до книг відомого українського письменника.

Захоплива суміш фантастичної вигадки та історичних фактів, про життя і смерть, про земне й небесне, вірність і дружбу, перші ніжні почуття, про переміщення в часі, не залишають байдужими не тільки дітей, а й дорослих

читачів. Національна премія України імені Тараса Шевченка 2012 року – підтвердження тому!

Стахівська, Юлія. Місяць над Кінбурном [Текст] : [для мол. шк. віку] / Ю. Стахівська ; іл. О. Болотової. – Київ : Портал, 2020. – 60 с : іл. – (Серія «Історії про історію»).

Дім Петруся спалено турками, матір та сестру угнано в неволю... Тож він потрапляє на Хортицю, де проходив козацьку науку, а потім з побудованою флотилією лодок-чайок рушив у похід, визволяти бранців.

Орхан живе у фортеці, яка стоїть на Кінбурнській косі, навпроти м. Ачі-Кале (зараз Очаків). Містяни постійно відчувають страх перед нападом козаків. Під час однієї такої сутички ядро з турецької галери влучило в чайку, на якій був Петрусь. Непритомного, його знайшли на березі моря турки й кинули до в'язниці, де його і побачив Орхан, коли разом з батьком приніс бранцям воду та їжу. Зустріч хлопців змінила обох: хоч кожен з них мав свою правду, але їм вдалося порозумітися і знайти свій шлях до милосердя та свободи.

Цікава розповідь про співжиття християнського й мусульманського світів за козацьких часів, їхні звичаї, опис воєнних кораблів та фортець... Книга доповнена мапою морських походів козаків у XVII ст. та листівкою з QR-кодом.

Чайковський, Андрій. На уходах. За сестрою [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / А. Чайковський ; худож. Б. Михайлов. – Київ : Веселка, 2008. – 248 с. – (Серія «Козаченьки»).

Чи можливо у п'ятнадцять років самостійно здолати шлях з України до Криму, віднайти там викрадену татарами рідну сестру й визволити її з неволі? Чи можна (знову ж, в такому віці) взяти відповідальність за долю краян, а потім разом з ними заснувати в безкраїх степах нове, вільне поселення?

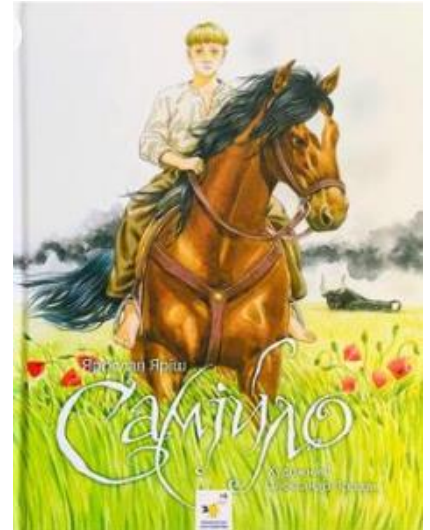
Обидві гостросюжетні, сповнені інтриги, динамічні, пізнавально-повчальні, цікаві за проблематикою повісті відомого українського письменника Андрія Чайковського про козацьке минуле читаються на одному подиху, з неослабним інтересом.

Яріш, Ярослав. Самійло [Текст] : [для серед. та ст. шк. віку] / Я. Яріш ; іл. О. Продана. – Київ : Видавництво «Час майстрів», 2023. – 256 с : іл. – (Серія «Рекомендуємо прочитати»).

Звичайний сільський підліток Самійло, який рано втратив батьків, опікується молодшою сестричкою та допомагає дідусеві. Проте постійні набіги татар не дають спокійно жити. І одного дня, щоб звільнити сестру з полону людоловів, він змушений вирушити у небезпечну подорож через таврійський степ до Криму, де вестиме боротьбу не лише із загарбниками, а й із самою Смертю.

Повість написана на межі історичної та фантастичної реальності, тож окрім загальновідомих героїчних постатей Козака Мамая, Голоти та інших, читач зможе зустріти й міфічних: Грифона, Песиголовця, Буй-Тура, Дідька.

Розповідь про славетне козацтво, про козаків-характерників, про честь, звиягу, готовність на самопожертву заради друга чи побратима по зброї, про свободу, волю, любов до Бога, Вітчизни і людей, про здатність прощати і вірити доповнена вишуканими ілюстраціями та увійшла до довгого списку Дитячої книги року ВВС-2017!

«У жорнах історії»: буремне ХХ століття

Живка, Зоряна. Ангел на ймення Грушка [Текст] : [для дошк. та мол. шк. віку] / З. Живка ; худож. І. Ключковська. – Львів : Свічадо, 2023. – 36 с. : іл.

Ну ось нарешті і канікули! Першокласниця приїздить в село до дідуся й бабусі, де на неї чекає багато цікавих справ: збирати горіхи, різати гарбузи на насіння, їсти гарячу запашну перепічку тощо. А ще – слухати бабусини розповіді.

Та раптом одного вечора онука дізналася, що бабуся чомусь не вміє читати. Чому ж так сталося? Бабуся дуже неохоче розповідала про своє дитинство... про страшний голод 1933 року і про те, що життя бабусиної родини врятувала стара дика грушка, яка тоді рясно вродила...

Автобіографічна сумна історія про родину, яка вижила, яка мала моральні цінності і не зламалася, про важливість діалогу між рідними, про зв'язок поколінь, взаємну довіру та вдячність, які дають силу вірити, що зло можна перемогти.

Єгорушкіна, Катерина. Скриня [Текст] : [для дошк. та мол. шк. віку] / К. Єгорушкіна ; іл. І. Рудь-Вольги. – Київ : Портал, 2020. – 36 с. : іл.

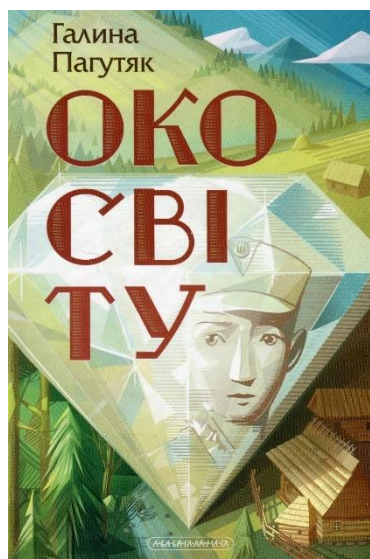
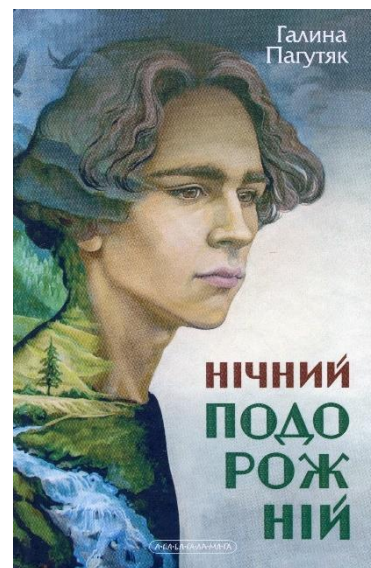
Скриня – то сховок для збереження скарбів пам'яті народу України. Дерево роду – образ кожної родини, що пережила Голодомор. Насіння – це нове життя, що проросте навесні, не зважаючи на страшну зиму.

Книга К. Єгорушкіної «Скриня» розкриває нелегку тему Голодомору 1932–1933 років на українських землях, через цікаві метафори допомагає показати дітям, що наші пращури не втрачали віри у краще майбутнє навіть у найстрашніші часи, ховаючи у подвійне дно скрині, або ж таємну шухлядку насіння, яке далі дарувало життя. Попри трагічність теми, «Скриня» – розповідь життєствердна, після її прочитання зовсім не лишається гнітючого осадку...

Пагутяк, Галина. Нічний подорожній: роман / Г. Пагутяк. – Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. – 304 с.

«Нічний подорожній» – продовження роману «Ока світу» від однієї з найзнаковіших українських письменниць Галини Пагутяк, також має документально-історичне підґрунтя і написаний на основі реальних подій та спогадів живих свідків.

Ілько Даниляк, ще майже дитина, якій довелося узяти в руки зброю, є вже «особо небезпечний бандит 15 лет», що втік з підбузької катівні, застреливши енкаведиста. Підліток усвідомлює, що він давно ступив на стежку війни і дороги назад немає... Зв'язковий Ілько є уособленням тієї юної когорти українців, які «носять у собі залізо» – дух національної боротьби, непокори і спадкоємності героїчної слави дідів-прадідів. Якщо не буде кому боротися за Україну, це зроблять діти – ось основний мотив другої книги про юного зв'язкового УПА.

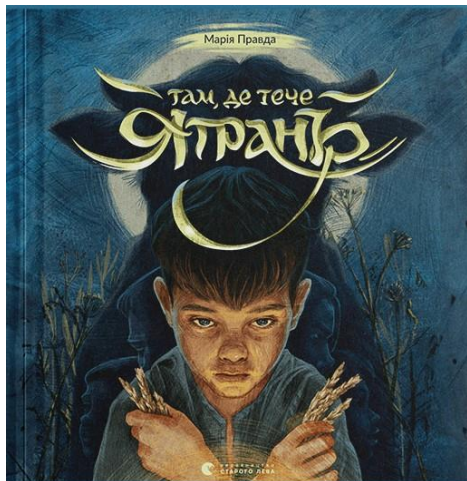
Пагутяк, Галина. Око світу [Текст] : [для ст. шк. віку] : роман / Г. Пагутяк. – Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. – 256 с.

Перший в сучасній українській літературі підлітковий історичний роман про УПА «Око світу», написаний на основі реальних подій Г. Пагутяк, вже увійшов до Довгого списку премії «Дитяча Книга року ВВС-2023».

14-річний підліток Ілько, зв'язковий УПА, живе в селі Залокоть, в Карпатах. Але восени 1946 року йому зовсім немає жодного діла до краси, що огортає село. У

хлопця дві цілі: вбити енкаведиста майора Жбанова, вчинки якого – жорстокі та нелюдські, а ще знайти великий діамант «Око світу», про який Ілько дізнався зі старої книжки.

Щодня юнака підстерігає смерть, страх за своє життя і життя рідних та побратимів по зброї. Хлопець, дивом вирвавшись з тюрми, усвідомлюючи безнадійність боротьби з ворогом, що переважає у силі, гідно виконує накази старших (всього на кілька років) побратимів, бо «треба, щоб хтось продовжував боротьбу!». Роман надихає не боятися складнощів, вчить дружбі й вірності.

Правда, Марія. Там, де тече Ятрань [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / М. Правда ; іл. Л. Стецькович. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2023. – 48 с. : іл. – (Серія «Ілюстровані історії та казки»).

Історію однієї сім'ї: батька, матері та трьох дітей, які пережили Голодомор, розповідає дев'ятирічний Тиміш.

Перед очима читачів проходять події колективізації, а потім і голоду: разом з батьком хлопчик намагався заховати продукти, проте односельці, які вступили до спеціальних бригад, забрали у родини все збіжжя і корову. Діти ходили до школи, де годували лише тих, чий батьки були в колгоспі. В пошуках жменьки зерна для дворічної сестрички Тиміш з молодшим братом ходили розорювати мишачі нори, а мама вимінювала на базарі свої вишиті сорочки й коралі на склянку дерті... Село поступово затихло, друзі хворіли, сусіди вмирали... Вжити багатьом допомогла річка Ятрань, повна риби.

Авторка пише про ті події дуже делікатно, але водночас дає доволі повну картину того, що тоді відбувалося: «На жаль, ми не можемо повернути до життя тих, хто загинув. Але можемо захистити їх від забуття. Це – наш обов'язок, насамперед – перед наступними поколіннями!».

Смаль, Юлія. П'ять колосків. Голодомор. Історії, як зникали українці [Текст] : [для серед. шк. віку] / Ю. Смаль ; іл. Ю. Ганик. – Київ : Моя книжкова полиця, 2023. – 84 с. : іл.

Книгу графічних новел Ю. Смаль про те, як знищували українців колективізацією й голодом, створено на основі реальних історій, що авторка збрала серед своїх знайомих та їхніх родичів. На сторінках видання їх переповідають своїм ровесникам з незалежної України тогочасні діти: Марічка з Херсонщини, Петрик з-над Дніпра, Христя з Донеччини, Ганнуса з Харкова та Тоня з Волині.

Книга детально розкриває усю глибину болю й трагедії українського народу, показуючи наслідки політичних рішень сталінського режиму, що спричинив цей катастрофічний голод. Історії дітей про їх радості та мрії, на контрасті з історією штучно створеного голоду та жорстокістю цієї події, що забрала життя мільйонів людей доповнені емоційними ілюстраціями. Ця книжка – данина пам'яті тим, хто не зміг пережити один із найстрашніших радянських злочинів – геноцид 1932-1933 років...

Тилищак, Володимир. Отамани [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] / В. Тилищак ; іл. Сашка Ком'яхова. – Київ : Наш формат, 2023. – 72 с. : іл. – (Серія «Наші герої»).

Книга історика В. Тилищука зображує події, пов'язані з історією України початку 1920-х років: створення УНР, російська агресія, боротьба повстанців на чолі з легендарними отаманами Холодного Яру, батька Махна та іншими очільниками повстанського руху, які виявляли багато героїства і самопожертви в цій боротьбі.

Видання, що висвітлює маловідомі факти української історії, написане доступною мовою, має цікаві малюнки, супроводжується мапами, завданнями для читачів. Недаремно воно перемогло в номінації «Пізнавальна книжка року-2023» за версією ТОП БараБука!

Юрченко, Людмила. Зернятко надії [Текст] : [для мол. та серед. шк. віку] /Л. Юрченко. – Львів : Свічадо, 2011. – 80 с. : іл.

«Зернятко надії» – це перша збірка прозових і поетичних творів для дітей, які допоможуть читачам дізнатися про геноцид української нації – Голодомор 1932–1933 років.

Варто дослухатися рекомендації укладачки збірки й авторки і читати цю книжку разом з дорослими. Тема Голодомору є дуже складною, вона тяжка і болюча, але водночас є дуже важливою у формуванні історичної пам'яті. Твори, вміщені у збірці, допоможуть зрозуміти, які страшні часи спіткали наш народ також дадуть дитині надію на майбутнє, застережуть, допоможуть усвідомити свою причетність до сильної нації, яка вижила попри тяжкі випробування минувшини.

Приємного читання!

Бібліографічне видання

БібліоНавігатор

Книжкові фішки

Вип. 3-4 (17-18)

«Істрії про історію: Україна крізь призму віків»

Рекомендаційний анотований список літератури

Укладач **Корабльова** Наталія Володимирівна

Оформлення Н. І. Ганжела

Редагування Н. І. Ганжела

Відповідальний за випуск Ю. С. Василенко

КООРДИНАТИ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ДІТЕЙ

